

Технически спецификации, критерии за подбор и методика

Три различни слоя на една процедура - какво купувате, кой може да го изпълни и как избирате най-добрата допустима оферта

Техническа спецификация	Критерии за подбор	Методика за оценка
КАКВО трябва да бъде доставено, извършено или постигнато?	КОЙ има необходимия капацитет да изпълни поръчката?	КОЯ допустима оферта е икономически най-изгодна?

Ключово правило

Не смесвайте трите нива. Техническата спецификация описва предмета и резултата. Критериите за подбор определят минималния капацитет на кандидата. Методиката сравнява допустимите оферти. Когато едно и също изискване е поставено на грешното място, рискът от ограничаване на конкуренцията и финансова корекция нараства.

Проверено към 5 септември 2026 г. · Общ материал за български бенефициенти по Interreg.

1. Трите слоя - не са взаимозаменяеми

Най-полезният начин да подготвите документацията е да зададете три различни въпроса още преди писането на условията.

	Техническа спецификация	Критерий за подбор	Показател за оценка
Въпрос	Какъв резултат и характеристики са нужни?	Има ли кандидатът минимален капацитет?	Коя допустима оферта е по-добра?
Ефект	Определя предмета на изпълнение.	Допуска или не допуска кандидата/участника.	Дава точки/класиране между допустимите оферти.
Пример	Минимална гаранция, функционалност, технически параметри.	Необходим опит, правоспособност, ресурс - когато са обосновани.	По-добра гаранционна поддръжка или качество над минималното - ако е измеримо и свързано с предмета.

Практически тест

Ако условието отговаря на въпроса „какъв трябва да е предметът/резултатът?“ - вероятно е техническо изискване. Ако отговаря на „може ли този кандидат изобщо да изпълни?“ - вероятно е критерий за подбор. Ако отговаря на „коя от вече допустимите оферти е по-добра?“ - вероятно е показател за оценка.

2. Технически спецификации - опишете нужния резултат, без да избирате доставчика предварително

По ЗОП техническите спецификации могат да бъдат формулирани чрез работни характеристики и функционални изисквания, чрез стандарти/технически спецификации или чрез комбинация от тези подходи. Те трябва да осигуряват равен достъп и да не създават необосновани пречки пред конкуренцията.

Какво проверете преди публикуване

- Описан ли е предметът достатъчно ясно, така че различни икономически оператори да могат да разберат какво трябва да предложат?
- Всяко минимално изискване необходимо ли е за реалната потребност по проекта?
- Има ли изискване, което фактически води до конкретен модел, производител, произход, патент, източник или специфичен процес?
- Когато по изключение е неизбежно посочване на марка/модел/източник, добавено ли е „или еквивалентно“ и има ли обективна причина?
- Когато се посочват стандарти или технически спецификации, използвана ли е логиката „или еквивалентно“?
- Включени ли са, когато са приложими, гаранционни условия, консумативи, лицензи, обучение, следпродажбено обслужване, достъпност, екологични и други задължителни изисквания?

От „марка“ към функционално изискване

Рисково формулиране	По-безопасна логика
„Лаптоп модел X на производител Y“ без обосновка.	Опишете необходимите работни характеристики, функционалности, съвместимост и минимални параметри. Ако конкретно посочване е обективно неизбежно - „или еквивалентно“.

Изискване, което повтаря характеристика, налична практически само при един продукт.	Проверете дали характеристиката е действително необходима за проекта и дали може да бъде описана чрез резултат/функция, вместо чрез конструктивно решение.
---	--

Не е достатъчно само да напишете „или еквивалентно“

Ако цялата комбинация от параметри е необосновано тясна и фактически насочва към един продукт, добавянето на тези думи не премахва автоматично ограничителния ефект. Контролните листове на програмата проверяват както конкретните марки/моделни, така и общия ефект на спецификацията върху конкуренцията.

3. Критерии за подбор - минималният капацитет, а не „идеалният“ изпълнител

По ЗОП критериите за подбор могат да се отнасят само до: годност/правоспособност за професионална дейност, икономическо и финансово състояние и технически и професионални способности. Те трябва да са необходими за установяване на възможността за изпълнение и да са съобразени с предмета, стойността, обема и сложността на поръчката - за всяка обособена позиция поотделно.

Четири теста за всеки критерий

1 · Необходим ли е?

Какъв конкретен риск за изпълнението покрива това изискване?

2 · Пропорционален ли е?

Размерът/нивото му съответства ли на стойността, обема и сложността, вместо да надхвърля реалната нужда?

3 · Недискриминационен ли е?

Може ли еквивалентен чуждестранен или друг квалифициран оператор реално да докаже съответствие?

4 · Доказуем ли е по допустим начин?

Поискани ли са само документите/доказателствата, които правният режим допуска?

Особено рискови формулировки

- Опит само по конкретна програма, фонд или източник на финансиране - ЗОП изрично не допуска такъв критерий за подбор.
- Изискване за определен брой изпълнени договори с конкретно посочен предмет, вместо за релевантен опит по предмет и обем.
- Прекомерен оборот без връзка с реалния финансов риск на поръчката.
- Сертификат/регистрация, без да е разгледана възможността за еквивалентно доказване от чуждестранни лица, когато това е приложимо.
- Едни и същи професионални качества на конкретен експерт едновременно като минимален критерий за подбор и като показател, който носи точки.

Оборот и опит - не смесвайте ЗОП и ПМС № 4/2024

	ЗОП	ПМС № 4/2024 - по контролния лист на програмата
Оборот	Минималният общ оборот по чл. 61, ал. 2 по правило не надхвърля 2x прогнозната стойност; по-висок размер изисква обосновка.	Контролният лист подчертава максимум 2x за специфичния оборот, отнасящ се до предмета.
Опит	Обичайният период е 3 години за доставки/услуги и 5 години за строителство; при обоснована	Контролният лист използва 3 години за доставки/услуги и 5 години за строителство и подчертава

	необходимост ЗОП допуска по-дълъг период.	пропорционалността на поставените изисквания.
--	---	---

При ПМС № 4/2024 критериите не са задължителни

Контролният лист на програмата изрично отбелязва, че бенефициентът не е длъжен да поставя изисквания за икономическо и финансово състояние и за технически възможности/квалификация. Ако ги постави, те трябва да са свързани с предмета и пропорционални на стойността, обема, количеството и сложността.

4. Методика за оценка - правилата трябва да са ясни преди да видите офертите

По ЗОП икономически най-изгодната оферта се определя чрез най-ниска цена, ниво на разходите или оптимално съотношение качество/цена. Когато има повече от един показател, предварително се определят относителните им тежести, а начинът за оценяване трябва да позволява обективно сравнение на офертите.

Добрата методика отговаря на пет въпроса

- Какво точно се оценява и защо то е свързано с предмета на поръчката?
- Каква е тежестта на всеки показател и подпоказател?
- Как се изчислява резултатът при количествен показател - с ясни стойности, проценти или формула?
- Как се присъждат точки при качествен показател - с конкретни, предварително описани правила, а не с неограничена преценка?
- Може ли всеки заинтересован оператор предварително да разбере какво трябва да предложи, за да получи определена оценка?

Какво не трябва да оценявате

Риск	Защо е проблем
Критерий за подбор като показател за оценка	Подборът е минимална допустимост; оценката сравнява офертите. Контролните листове проверяват това изрично.
„Пълнота“, „начин на представяне“ или подобно оформяне на информацията	ЗОП не допуска качественото оценяване да се основава на пълнотата и подхода при представяне; контролният лист по ПМС № 4/2024 също го посочва като забранен подход.
Неясна скала - напр. „от 1 до 100 точки по преценка на комисията“	Не дава достатъчно предварителна информация и оставя прекомерна свобода на оценителите.
Отложено/разсрочено плащане или размер/отказ от аванс като показател по ПМС № 4/2024	Контролният лист по ПМС № 4/2024 изрично ги посочва сред недопустимите показатели.

Експертите могат да бъдат оценявани, но внимателно

По ЗОП организацията и професионалната компетентност на персонала могат да бъдат показател за оценка, когато качеството на този персонал може съществено да повлияе на изпълнението. Същата компетентност не трябва едновременно да се използва като минимален критерий за подбор по начин, който дублира оценяването.

5. Проверете документите като една система

Дори всяко условие поотделно да изглежда разумно, противоречията между обявление, документация, техническа спецификация, образци, методика и проект на договор могат да създадат риск. Затова проверете всички документи едновременно.

Проверка	Какво сравнявате	Контролен въпрос
Предмет	Обявление ↔ ТС ↔ договор	Еднакво ли е описано какво се възлага?
Подбор	Обявление/покана ↔ документация ↔ доказателства	Еднакви ли са критериите и документите за доказване?
Оценка	Обявление ↔ методика ↔ образци	Съвпадат ли критерият, показателите и тежестите?
Минимум ↔ точки	ТС/подбор ↔ методика	Оценяваме ли качество над минимума, вместо да даваме точки само за допустимост?
Договор	Проект на договор ↔ оферта ↔ оценявани предложения	Ще станат ли оценените обещания реални договорни задължения?

6. Бърза самопроверка преди публикуване

- ☐ Предметът и техническите спецификации са ясни и не насочват необосновано към конкретен продукт/изпълнител.
- ☐ При стандарти, марки или други конкретни посочвания сме приложили правилата за еквивалентност.
- ☐ Всеки критерий за подбор е необходим и пропорционален на конкретната поръчка/позиция.
- ☐ Не изискваме опит само по Interreg, конкретна програма, фонд или източник на финансиране.
- ☐ Документите за доказване съответстват на приложимия правен режим.
- ☐ Не сме превърнали критерий за подбор в показател за оценка.
- ☐ Всеки показател за оценка е свързан с предмета и носи реална добавена стойност над минималните изисквания.
- ☐ Тежестите, формулите и правилата за точкуване са предварително ясни.
- ☐ Качествените показатели не дават неограничена свобода на комисията/оценителите.
- ☐ Обявлението, документацията, ТС, методиката, образците и проектът на договор не си противоречат.

Следващ документ

Документ 04 ще премине към самото провеждане на процедурата: публикуване, срокове, разяснения и изменения на условията - кога обяснявате, кога удължавате и кога вече не можете да „ремонтирате“ процедурата.

7. Основни източници и обхват

Този материал обобщава общото ядро, което се повтаря в официалните контролни листове на Interreg VI-A IPA България–Сърбия 2021–2027, и го сверява с актуалния текст на ЗОП. За ПМС № 4/2024 са използвани официалният текст и публикуваният от програмата контролен лист за избор с публична покана.

- Закон за обществените поръчки - консолидиран текст, източник към 08.06.2026 г. (АОП). [Отвори източника](#)
- Постановление № 4 от 11.01.2024 г. - Единен информационен портал за средствата от ЕС. [Отвори източника](#)
- Interreg VI-A IPA България–Сърбия 2021–2027 - официални контролни листове за обществени поръчки, използвани от националния контрол (13 разгледани вида).

Какво е официално и какво е практическо

Официално правило	ЗОП, ПМС № 4/2024 и приложимите официални указания/контролни документи.
Практическо обяснение	Тестовете, примерите и схемите в този документ превеждат правилата в работен процес; те не са самостоятелни правни норми.
Knowledge Hub инструмент	Самопроверката е превантивна помощ за бенефициента и не замества официален контролен лист или правна преценка по конкретна процедура.

Версия 1.0 · 5 септември 2026 г.